

Alexandros Charalambidis: Hudební výchova pro gymnázia

Lenka Modráčková

Katedra hudební výchovy PdF UP v Olomouci

CHARALAMBIDIS, A., CÍSAŘ, Z., HURNÍK, L. *Hudební výchova pro gymnázia*. Praha : SPN - pedagogické nakladatelství, a.s., 2003, s. 168, 1. vyd. ISBN 80-7235-211-3

Učebnice hudební výchovy pro gymnázia je součástí uceleného souboru pomůcek pro výuku hudební výchovy na gymnáziu, který je tvořen dvěma díly již výše zmíněné učebnice, k nimž patří ještě čtyři CD. Součástí každého dílu této učebnice jsou tedy dvě CD.

Učebnice hudební výchovy pro gymnázia je kniha, která na první pohled upoutá nejen svou přehledností a systematičností, ale především velmi novátorským způsobem zpracování učiva. Učivo a tím i celá učebnice je zpracována a rozdělena pouze do několika celků, tzv. kapitol.

Toto rozdělení ale nekopíruje určitá hudební období, jak by se mohlo zdát, nejedná se tedy o pouhý přehled dějin hudby. Naopak jedním z hlavních kritérií členění hudby v této učebnici se stala samotná funkce hudby, čímž se do popředí, a to především v druhé polovině knihy, dostává i hudba nonartificiální.

Dalším, neméně závažným kritériem, je způsob hudebního myšlení. Toto kritérium považuji za snad ještě přínosnější a potřebnější. Žáci nejenom pozorují například hudební myšlení v hudební produkci či recepci nebo v představách skladatele, ale jsou sami podněcováni k tomu, aby o hudbě přemýšleli. Toto rozčlenění tedy samo o sobě napovídá, že se autoři ve své knize k hudbě obracejí jako k jednomu z druhů umění bez ohledu na to, zda se jedná o hudbu artificiální nebo ne.

Struktura jednotlivých kapitol, ač se to může zdát poněkud zvláštní, je velmi zastřešující a celistvá. Dokonce bych si dovolila tvrdit, že je přímo integrující. Je to způsobeno tím, že každá kapitola obsahuje tři různé pohledy na hudbu, které jsou ale v přímé souvislosti a které se vzájemně podmiňují.

V první části je vždy nastolen nějaký problém, pro nějž hledají žáci v rámci dané kapitoly řešení. Tento problém je vlastně tedy i podnětem či impulsem, představuje jednoduše motivaci, na základě které žáci hledají tu správnou odpověď.

Druhá část kapitoly je především výkladového charakteru. Dané hudební období je zde prezentováno a charakterizováno se zřetelem ke skutečně důležitým, řekněme stěžejním faktům. Tato část je dále doplněna vhodnými a zajímavými ilustracemi vysvětlujícího a podpůrného charakteru. Zde se také dozvídáme poznatky o historickém vývoji hudby, o jejím začlenění do širšího kontextu, o různých funkcích hudby, je zde prezentována i problematika skladatelovy tvorby a v neposlední řadě je zde i charakteristika jednotlivých hudebních žánrů a stylů.

Třetí část každé kapitoly je věnována receptivní a produktivní činnosti, poznatkům z hudební teorie a vývoji hudebních forem, které se vždy vztahují k danému slohovému období prezentovanému v předchozí části kapitoly. Nalezneme zde i příslušný hudební (notový) materiál opět s přímou návazností k výkladové části příslušné kapitoly.

Jako příklad bych zde ráda uvedla hned kapitolu první. A protože tato kapitola vypovídá o slohu rytmicko-monomelodickém, všechny tři části jsou zpracovány tak, aby mu po všech stránkách odpovídaly. Jestliže tedy výkladová část pojednává o jednohlasu, v části interaktivní vévodí základní hudební pojmy a zároveň všechny hudební příklady třetí části jsou jednohlasé a totéž platí i o hudebních ukázkách na CD. Tato propojenost je skutečně důsledná ve všech kapitolách.

Celkově lze říci, že jednotlivé kapitoly jsou přehledné, řazené chronologicky, s množstvím ilustrací a jsou psané poutavě a zajímavě. Autoři na svém díle pracovali zcela v duchu pedagogických zásad a neméně důležitý je i fakt, který jsem si sama ověřila, a to, že učebnice celkově a po všech stránkách odpovídá nejnovějším učebním osnovám platným pro vyučovací předmět hudební výchova na gymnáziu.

Pokud bych měla této učebnici přece jenom něco vytknout, týkalo by se to výhradně interakční části každé kapitoly. Možná jsou autoři skutečně přesvědčeni, že jejich kniha bude rozvíjet hudební dovednosti žáků, ale já osobně o tom částečně pochybuji. Co se například zpěvu týče, citelně mi zde chybí lidové písně, a to i přesto, že si uvědomuji, že tato učebnice neslouží jako zpěvník. Přesto ale je učebnicí a jako taková by měla vedle příkladů a ukázek hudby určitých období disponovat také určitým množstvím lidových písní, které by dle mého názoru měly tvořit významnou část hudební výchovy, a to jak na základních tak i na středních školách.

Na druhé straně ale každý učitel může sám čerpat ještě z nepřeberného množství zpěvníků a dále tuto učebnici doplňovat a obohacovat dalšími

materiály, které by hudební dovednosti rozvíjely, řekněme jednodušším a třeba i zajímavějším způsobem.

Další důvod k nespokojenosti by mohla způsobit ta skutečnost, že poměrně značná část učebnice je věnována nonartificiální hudbě, což se mně osobně ale nezdá být nedostatkem, právě naopak.

Závěrem bych chtěla přes nepatrné výhrady tuto učebnici vřele doporučit všem nejen -náctiletým zájemcům o hudbu. Celkový dojem je tedy více než dobrý.

Na úplný závěr bych tuto recenzi chtěla uzavřít konstatováním, že jsou to právě tyto nové, lépe řečeno netradiční přístupy k tomu, jak o hudbě přemýšlet a jak ji prezentovat, které nás posouvají stále dál a dál. Tato učebnice je toho pravým důkazem.